

אורות פלא

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפ זי"ע, מח"ס "פלא יועץ"
לקט דרושים ומאמרי מוסר, שנלקטו מתוך ספריו

פרשת שמיי תשפ"ה

ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה תמימים והקרב לפני ה'. ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה תמימים לעולה. (ט ב-ג)

נראה לפרש על פי מה שאמרו (בבא מציעא קז:) קשט עצמו ואחר כך קשט אחרים. ובא הכתוב לרמז במה שצריך לקשט עצמו תחלה ואחר כך לקשט אחרים, והוא אמרו "ויאמר אל אהרן" הוא התלמיד חכם העוסק ברנה של תורה, והוא המוכיח לעם ותורה יבקשו מפיהו. "קח לך" במנה אצלה "עגל" לשון מהירות, כמו בעגלה ובזמן קרוב, להיות "בן בקר", בן מבקר ומחפש "לחטאת" ותפשפש במעשיה, בדכתיב (איכה ג מ)

"נחפשה דרכינו", "ואיל לעולה" לשון חזק, כמו

"אילותי לעזרתי חושה" (תהלים כב ב), שתתחזק להיות עולה במעלות תורה ומעשים טובים.

"תמימים" בלי מום, ובזה "והקרב" לאחרים "לפני ה'". "ואל בני ישראל תדבר" ותוכיח אותם "לאמר", "קחו" בדעתכם "שעיר עזים לחטאת", שיעור העזות מה שהוא החטאת, עבד מורד ברבו אשר גמלו כל טוב ומקיימים אותו בפניו. "ועגל וכבש", תמהרו להיות כובש את יצרכם עד גדר שתהיו

"בני שנה תמימים", כבן שנה תמימים בלא חטא (עי' יומא כב:), ועל ידי זה "לעולה", תזכו להיות עולים במעלות.

ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה תמימים לעולה. ושור ואיל לשלמים לזבח לפני ה' ומנחה בלולה בשמן כי היום ה' נראה אליכם. (ט ג-ד)

אפשר שבא לרמז במה גדלה מעלת הענוה, וכמה צריך להתחזק לקנותה. אמרו רבותינו זכרונם לברכה (יומא כג:) כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו. ואמר הכתוב (תהלים נא יט) "זבחי אלכים רוח נשברה". ואמר הכתוב (עפ"י ישעיה נז טו) "אני את דבא", והוא ההפך מפעל גאון שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (סוטה ה.) שהקדוש ברוך הוא אומר עליו אין אני והוא יכולים לדור באחד. ואפשר שזה בא לרמז הכתוב "ואל בני ישראל תדבר לאמר" דבר הכרחי וצריך מאד, והוא "קחו שעיר עזים לחטאת", "שעיר" איתות עשיר

"עזים" לשון עזות, "ועשיר יענה עזות" (משלי יח כג), ואתם קחו בדעתכם מה שעשיר יענה עזות ודברים קשים בגדים, זה יועיל לכם "לחטאת", לכפר חטאת. ואפלו אם לפי שעה יתחמם לבבו להשיב חורפו דבר, "ועגל וכבש" תמהרו לכבש יצרכם, ועל ידי זה תהיו "בני שנה תמימים", כבן שנה בלא חטא (עי' יומא כב:), ועוד תרווחו "לעולה" שתעלו במעלות, דמאן דאיהו זעיר איהו רב (זהר ח"ג קסח), ומפני זה "ושור", אתם תהיו סובלים בשור לעל, "ואיל" תתחזקו "לשלמים" להרבות שלום, ועוד תרווחו כי מעלה אני עליכם "לזבח לפני ה'", כאלו הקרבתם קרבן, זבחי אלכים רוח נשברה (סוטה ה:), "ומנחה בלולה" כאלו הקריב מנחה, "בשמן" על ידי היותך נח בשמן. ועוד תרווחו "כי היום ה' נראה אליכם", כי שכינה עמכם כאמור אני את דבא.

ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'. (ט ו)

אפשר שבא לרמז למה שכתבו המקובלים טעם לכריאת העולם הוא כדי שתהיה הבחירה ויהיה שחר וענש, ועל ידי זה יאכלו הנשמות מיגיע כפם ויזכו לחזות בנעם ה', מה שאין בן מאן דאכיל דלאו

דיליה בהיל לאסתבולי באפיה [- האוכל מן הצדקה בוש הוא להסתכל בפני הנותן] (עי' ירושלמי ערלה פ"א ה"ג). ועל פי זה פרשתי "זה הדבר" הוא בריאת העולם, כמו שנאמר (תהלים לג ו) "בדבר ה' שמים נעשו", הסבה הוא "אשר צוה ה' תעשו", והם תורה ומצוות אשר בהם תזכו ויירא אליכם כבוד ה', ואל תבהל לאסתבולי באפיה [- שאז לא תתביש להסתכל בפניו]. או נאמר "זה הדבר" דבור קשה, אם חברה דבר אתה קשות, אל תצא לריב מהר באשר החי יתן אל לבו כי "עונותיו ילפדונו את הרשע" (משלי כב) "וזה" אמר לו כלל" (שמואל ב' טז י). וזה אמרו "אשר צוה ה' תעשו" אחד לחברו, ועוד יציר דעתו ויירא אליכם כבוד ה', שהוא מלך עולם (פרקי היכלות יח ד), שאנחנו מקיימים ובאים, עם כל זה הוא מיטיב לנו, ודיו לעבד להיות ברבו. או נאמר על פי מה שכתב מור"ם [- הרמ"א] בשו"ע או"ח סי' א' "שויתי ה' לנגדי תמיד" - זה כלל גדול בתורה, וזה אמרו: אם תרצו שזה הדבר ה' תעשו ותקיימו כל דבר טוב ויהיה לכם על ידי ויירא אליכם כבוד ה', "שויתי ה' לנגדי תמיד".

במה גדלה מעלת הענוה,

וכמה צריך להתחזק לקנותה. אמרו

רבותינו זכרונם לברכה (יומא כג:)

כל המעביר על מדותיו, מעבירין

לו על כל פשעיו.

ך

ישמע משה וייטב בעיניו. (י ב) הודה ולא בוש לומר
לא שמעתי. רש"י.

אין אדם בעולם שלא יטעה, במאמר דוד המלך עליו
השלום (תהלים קטז, יא) כל האדם בוזב. ואינו בוש לאדם לומר
שטעה, אבל להיות מחזיק בטעותו ולומר שלא טעה, זהו בוש
וכלמה. ממה נפשך, אם אינו מכיר בטעותו, נמצא שהוא טפש ובער
כמו שפרשו על פסוק (שם עג, כב) ואני בער ולא אדע. פרוש לא
אדע שאני בער, אז בהמות, תרתי היתר.

ואם הוא מכיר בטעותו, והוא בוש להודות ורוצה להחזיק בטעותו,
הרי זה מוסיף אולת וכלמה על בשתו, כי נפרים דברי אמת, שהוא
רוצה להחזיק בטעותו במשאות שוא ומדוחים, וכל השומע יצחק לו
ויפיר רע מדתו, אבל הוא סובר, שבני אדם אינם יודים לסוף דעתו
ושיוכל להטעותם בדבריו. וגם זו מדה רעה היא באדם, שהוא חכם
בעיניו יותר מכל אדם, על זאת יחקרו שן השומעים למה מחזיק
אותם נמשל בבהמות, ולמה יש לו מדה רעה זו להחזיק בטעותו.
אבל מודים דרבנן הינו שבחיהו. ומי לנו גדול ממשה רבנו עליו
השלום, וכתוב (ויקרא י ב) וישמע משה וייטב בעיניו. הודה ולא
בוש. וכן מצינו איתנים מוסדי ארץ, שהיו דורשים ברבים ואומרים,
דברים שאמרתי בפניכם טעות הם בדי (שבת סג:). ואפלו אם נראה
לו בוש להודות, מוטב שיבזש בעולם הזה ולא יכלם לעולם הבא.
ולא לחנם קבעו לנו בתפלה לומר בכל יום, לעולם יהא אדם ירא
שמים וכו' ומודה על האמת, שדבר זה הוא דבר המסור לכל וצריך
יראת שמים, לכן יהא אדם ירא שמים ומודה על האמת, לכבוד ה'
אל אמת.

ך

רגיל עצמו לפנות ערב ובקר, שהוא זריזות ונקיות (רמ"א
או"ח ב ו), ומביא לידי קדשה (ע"ז ב:). ואל ירע בעיני
התלמיד חכם אם ממעט בלמודו בשביל כך, כי מה לנו
מזמן אם לא לעשות הטוב והישר בעיני אלהים, ואיך יקרב לשרת את
ה' בגוף מלא צואה, הלא כתיב (תהלים קג, א): "ברכי נפשי וכו' וכל
קרבי את שם קדשו", ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (תענית יא:): לעולם
יראה אדם כאלו קדוש שרוי בתוך מעיו, דכתיב (הושע יא, ט): "בקרבך
קדוש".

ולכן יש לזהר שלא לומר אפלו ברכות השחר עד שיבדק גופו. ואמרו
בש"ס (ברכות יד:): הרוצה שיקבל עליו על מלכות שמים שלמה, יפנה
ויטל ידי, ויניח תפלין, ויקרא קריאת שמע ויתפלל, וזהו קבלת על
מלכות שמים שלמה. ויש סוד גדול לפנות קודם תפלה, ולכן ישתדל
מאד לפנות קודם תפלה, אפלו כל שהוא על ידי הדחק.

וגם לענין תפלה צריך לזהר מאד שלא יהא גופו מלא צואה, כי הפליג
מאד בעונשו בספר הקדוש ראשית חכמה (שער הקדושה פט"ו) לפי
סודן של דברים, שהוא מערב קודש בחול.

וכתבו המקבילים (שער המצוות סו"פ שמיני), שהיות הגוף מלא צואה
הוא מונע גדול לטהרת המחשבות, באופן שמי שהוא בעל נפש ורוצה
לידבק בקונו צריך לזהר מאד שיהא גופו נקי כל שעה.

וזה מועיל גם כן לבריות הגוף, כדמוכח בש"ס (ברכות נה:). באותה
מטרונותא שאמרה לרבי יהודה ברבי אלעאי פניך דומים למגדלי חזירים
ולמלוי ברבית, והשיבה תרנויהו אסירי לו, אלא עשרים וארבעה בתי
בסאות יש מביתי לבית המדרש, ובדיקנא נפשי בכולהו.

הופיע ויצא לאור הספר

דן ידין

על התורה והמועדים

לחשיג בחנויות הספרים המובחרות

סדר היום

הכולל הלכות והנהגות ישירות ערכות

על הסדר על עניני התפילה וכוונותיה

סדר אכילה, סדר משא ומתן

וסדר הנהגות יום השבת מלוקטים ומנוקדים

מספרי רבינו אליעזר פאפו זיע"א

"חסד לאלפים" ו"בית תפילה"

